

Sygn. akt XVIII C. 1180/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia: 22 marca 2016 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu Wydział XVIII Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: **SSO Katarzyna Szmytke**

Ławnicy: -

Protokolant: prot. sąd. Aleksandra Kubiłowicz

po rozpoznaniu w dniu: 10.03.2016 r. w P.

sprawy z powództwa: **K. H.**

przeciwko: **Skarbowi Państwa – Szefowi Wojskowego Zarządu Infrastruktury w Poznaniu**

o: **zapłatę**

1. Powództwo oddala.
2. Nie obciąża powódki kosztami niniejszego procesu.

/-/K. Szmytke

UZASADNIENIE

Pozwem, który do tut. Sądu wpłynął w dniu 8 czerwca 2015 r. powódka K. H. wniosła o zasądzenie na swoją rzecz od Skarbu Państwa – Szefa Wojskowego Zarządu Infrastruktury w Poznaniu kwoty 106.720 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu oraz kosztami procesu. Nadto, powódka wniosła o zwolnienie jej z kosztów sądowych.

W uzasadnieniu powódka wskazała, że jest właścicielką nieruchomości położonej w L. przy ul. (...), na której posadowiony jest dom jednorodzinny o powierzchni 120 m². Nieruchomość zaś znajduje się w linii lotów samolotów wojskowych co – jak podkreśliła – jest uciążliwe, gdyż wiąże się z koniecznością znoszenia olbrzymich hałasów wytwarzanych przez startujące i lądujące samoloty wojskowe. Taki hałas uniemożliwia natomiast swobodne korzystanie z nieruchomości zgodnie z jej przeznaczeniem. Zaznaczyła, iż jej nieruchomość znajdowała się w obszarze ograniczonego użytkowania - strefie: „B” - utworzonej na mocy rozporządzenia nr 82/03 Wojewody (...) z dnia 17 grudnia 2003 r., jednak na skutek uchybień formalnych decyzje o ustaleniu strefy zostały uchylone i do dnia dzisiejszego nie nastąpiło ich sprecyzowanie. Przy czym powódka stwierdziła, iż pomimo braku strefy, korzystanie z nieruchomości jest uciążliwe, zwłaszcza, że nastąpiło rozszerzenie działalności lotniska w K., gdzie aktualnie stacjonują 32 samoloty F-16. Zdaniem powódki przed rozszerzeniem działalności lotniska poprzez umiejscowienie eskadr 32 samolotów F-16 wartość nieruchomości była znacznie wyższa. Jednocześnie powódka wskazała, że już w roku 2004 i 2005 r. nastąpiło znaczne nasilenie częstotliwości lotów, co wpłynęło na zwiększenie natężenia hałasu, a aktualnie natężenie jest jeszcze większe i znacznie przekracza dopuszczalne normy. Tym samym konieczne jest w ocenie powódki dokonanie prac budowlanych zmierzających do zapewnienia właściwego klimatu akustycznego

poprzez wykonanie izolacji akustycznej np. wymiany okien. Nadto, zdaniem powódki została ograniczona możliwość zbycia nieruchomości z uwagi na jej położenie względem lotniska (k. 2 – 5).

Postanowieniem referendarza sądowego tut. Sądu z dnia 14 lipca 2015 r. powódka została zwolniona od kosztów sądowych (k. 37).

W odpowiedzi na pozew pozwany Skarb Państwa – SzeF Zarządu Infrastruktury w P. zastępowany przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego na rzecz Skarbu Państwa – Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa.

W uzasadnieniu pozwany wskazał, że roszczenie powódki uległo przedawnieniu i to najprawdopodobniej jeszcze na podstawie art. 442 k.c., nie zaś art. 442¹ k.c. Powódka bowiem powołuje się na uciążliwości, które miały wystąpić w nasilonym zakresie od 2004 r. Tym samym nawet, gdyby hipotetycznie przyjąć początek biegu terminu przedawnienia od tejże daty, a zatem dokonać obliczenia terminu w sposób korzystny dla strony inicjującej proces, to roszczenie majątkowe zgłoszone na początku czerwca 2015 r. uległo przedawnieniu. Jednocześnie pozwany podniósł, że skoro powódka twierdzi, że sporna nieruchomość nie znajduje się w obszarze ograniczonego użytkowania, to w takim przypadku nie znajdzie zastosowania w sprawie przepis art. 129 ustawy – Prawo ochrony środowiska. Pozwany zaznaczył także, że brak jest podstaw do zakwalifikowania portu lotniczego jako zakładu wprawianego w ruch za pomocą sił przyrody nawet wtedy, gdy poszczególne elementy organizacji takiego przedsiębiorstwa korzystają z sił przyrody. Do odpowiedzialności prowadzącego takie przedsiębiorstwo lub zakład nie ma zatem zastosowania art. 435 k.c. Nawet jednak przy odmiennym podejściu, wymaga ustalenia czy powódka wykazała przesłanki odpowiedzialności określone w powołanym przepisie, tj. ruch zakładu, szkodę oraz związek przyczynowy między ruchem zakładu, a szkodą. Zdaniem zaś pozwanego w stanie faktycznym sprawy nie występuje żadna z przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej (k. 81 – 84).

W piśmie procesowym z dnia 9 listopada 2015 r. powódka reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika podniosła, iż nietrafne jest twierdzenie pozwanego jakoby roszczenie uległo przedawnieniu. Nie zgodziła się także z tym, że roszczenie odszkodowawcze, którego dochodzi jest niezasadne i co do samej zasady, jak i wysokości. Powódka zaznaczyła, że bezspornym jest, iż nieruchomość będąca jej własnością początkowo znajdowała się w strefie B obszaru ograniczonego użytkowania na mocy rozporządzenia Wojewody (...) nr 82/03 z dnia 17 grudnia 2003 r. Jednocześnie powódka podkreśliła, że w dniu 15 listopada 2005 r. wezwała pozwanego do zapłaty kwoty 106.720 zł, a następnie wniosła sprawę do Sądu Rejonowego w Poznaniu w dniu 30 grudnia 2005 r. Kontynuacją tamtego postępowania jest zaś wniesione w niniejszej sprawie powództwo. Przy czym powódka stwierdziła, że wprawdzie strefy przestały obowiązywać na terenie L. od dnia 15 listopada 2008 r. na mocy rozporządzenia Wojewody (...) z dnia 31 grudnia 2007 r., to jednak w chwili wszczęcia przez nią postępowania sądowego ograniczenia te istniały i skutki tych stref trwają do chwili obecnej. Na potwierdzenie słuszności swojego stanowiska powódka przywołała obszerny fragment uzasadnienia wyroku Sądu Najwyższego z dnia 4 grudnia 2013 r., sygn. akt II CSK 161/13 (k. 93 – 96).

W odpowiedzi na zobowiązanie nałożone na pełnomocnika powódki na rozprawie w dniu 7 stycznia 2016 r. - w piśmie z dnia 20 stycznia 2016 r. powódka sprecyzowała żądanie pozwu w ten sposób, że wniosła o zasądzenie na swoją rzecz od pozwanego kwoty 40.000 zł tytułem utraty wartości nieruchomości związanej z negatywnym oddziaływaniem lotniska K. oraz kwoty 66.720 zł tytułem koniecznych nakładów na nieruchomość celem wygłuszenia domu dla zapewnienia właściwych warunków do egzystencji w związku z oddziaływaniem lotniska K.. Jako podstawę prawną dochodzonego roszczenia powódka wskazała przepisy art. 129 – 136 ustawy – Prawo ochrony środowiska, podtrzymując jednocześnie twierdzenia zawarte w piśmie z dnia 9 listopada 2015 r., iż niniejsze postępowanie jest kontynuacją postępowania jakie było prowadzone przed Sądem Rejonowym w Poznaniu na skutek wniesienia przez nią pozwu w dniu 30 grudnia 2005 r. (k. 119 – 120).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny

Powódka K. H. jest właścicielką nieruchomości gruntowej o powierzchni 0,2415 ha położonej w L., a stanowiącej działkę nr (...), dla której Sąd Rejonowy Poznań – Stare Miasto w Poznaniu, VI Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczysta o nr (...). Nieruchomość ta jest zabudowana domem mieszkalnym, w którym powódka zamieszkuje.

Dowód: wydruk księgi wieczystej z Centralnej Bazy Danych Ksiąg Wieczystych (k. 6 – 14), oświadczenie o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania (k. 34 – 35)

Lotnisko w K. istnieje od II wojny światowej. Od lat 60-tych użytkowane jest jako miejsce startów i lądowań samolotów odrzutowych. Do końca 2003 r. stacjonowały tam samoloty MIG 21, następnie samoloty Iskra, a od listopada 2006 r. lotnisko stanowi bazę samolotów F-16.

Fakt powszechnie znany

Wojewoda (...) na podstawie art. 135 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. nr 62 poz. 627 ze zm.) wydał w dniu 17 grudnia 2003 r. rozporządzenie nr 82/03 w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska wojskowego P. – K. w P.. Rozporządzenie zostało ogłoszone w Dzienniku Urzędowym Województwa (...) z dnia 17 grudnia 2003 r. nr 200 pod poz. 3873 i weszło w życie z dniem 1 stycznia 2004 r. Rozporządzenie utworzyło obszar ograniczonego użytkowania podzielony na pięć stref oznaczonych literami od A do E w zależności od odległości od lotniska K. i poziomu hałasu. Obszar ograniczonego użytkowania stanowił teren ograniczony linią, na której długotrwały poziom hałasu w porze nocnej jest równy 45 dB (granica obszaru ograniczonego użytkowania). Nieruchomość powódki znalazła się w strefie B obszaru ograniczonego użytkowania.

Okoliczności bezsporne, a nadto dowód: zaświadczenie z dnia 20 kwietnia 2005 r. (k. 121)

W dniu 20 kwietnia 2005 r. Burmistrz Miasta L. wydał powódce zaświadczenie, w którym stwierdzono, że działka nr (...), arkusz 13, obręb Ż. położona w L. znajduje się na obszarze ograniczonego użytkowania strefa „B”. Nadto, w wydanym zaświadczeniu wskazano, że sprawę rozszczeń z tytułu ograniczenia korzystania z nieruchomości regulują przepisy art. 129 i art. 136 ustawy – Prawo ochrony środowiska, a instytucją właściwą do załatwiania sprawy rozszczeń w związku z utworzeniem obszaru ograniczonego użytkowania wokół lotniska P. – K. jest Wojskowy Zarząd Infrastruktury w Poznaniu.

Pismem z dnia 15 listopada 2005 r., złożonym w dniu 2 grudnia 2005 r. powódka wezwała pozwanego do zapłaty tytułem odszkodowania kwoty 106.720 zł wskazując, iż należąca do niej nieruchomość znajduje się w obszarze ograniczonego użytkowania strefy „B”, utworzonego na mocy rozporządzenia nr 82/83 Wojewody (...) z dnia 17 grudnia 2003 r. Przy czym powódka zaznaczyła, że w związku z położeniem nieruchomości jej wartość zmniejszyła się, a z chwilą faktycznego obciążenia hałasem nastąpi z pewnością dalsza utrata jej wartości. Jednocześnie powódka podkreśliła, że jest zmuszona ponieść dodatkowe koszty związane z zapewnieniem właściwego klimatu akustycznego w budynku, tak aby chronić swoje zdrowie przed negatywnym wpływem hałasu.

W odpowiedzi na wezwanie powódki pozwany pismem z dnia 30 stycznia 2006 r. poinformował inicjatorkę procesu, że wskazane przez nią okoliczności nie wykazują zasadności przedstawionych rozszczeń, a tym samym nie mogą zostać one uwzględnione.

Dowód: zaświadczenie z dnia 20 kwietnia 2005 r. (k. 121), wezwanie do zapłaty (k. 89), pismo z dnia 30 stycznia 2006 r. (k. 122)

Jeszcze przed otrzymaniem odpowiedzi od pozwanego w dniu 30 grudnia 2005 r. powódka reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika wniosła do Sądu Rejonowego w Poznaniu pozew, w którym domagała się zasądzenia na swoją rzecz od pozwanego kwoty 61.720 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wytoczenia powództwa do dnia zapłaty oraz ustalenia, że pozwany ponosić będzie odpowiedzialność za mogące nastąpić w przyszłości dalsze skutki ograniczenia sposobu korzystania z nieruchomości. W uzasadnieniu pozwu powódka wskazała, że nieruchomość stanowiąca jej własność położona jest w obszarze ograniczonego użytkowania strefa „B” utworzonego na mocy

rozporządzenia nr 82/03 Wojewody (...) z dnia 17 grudnia 2003 r. Przy czym powódka zaznaczyła, że ustawa ogranicza termin do dochodzenia odszkodowania, który upływa w dniu 1 stycznia 2006 r.

Sąd Rejonowy w Poznaniu, z uwagi na wniosek powódki zawarty w piśmie z dnia 11 lipca 2006 r. i zgodę pozwanego, na podstawie art. 178 k.p.c. zawiesił postępowanie w sprawie.

Z uwagi zaś na brak złożenia wniosku o podjęcie zawieszzonego postępowania postanowieniem z dnia 12 października 2009 r. Sąd Rejonowy Poznań – Stare Miasto w P. na podstawie art. 182 § 1 k.p.c. umorzył postępowanie w sprawie, a wydane postanowienie stało się prawomocne w dniu 31 października 2009 r.

Dowód: pozew z dnia 27 grudnia 2005 r. (k. 2 – 5 w aktach Sądu Rejonowego Poznań – Stare Miasto w Poznaniu o sygn. (...)), pismo powódki z dnia 10 lipca 2006 r. (k. 57 w aktach Sądu Rejonowego Poznań – Stare Miasto w Poznaniu o sygn. (...)), postanowienie Sądu Rejonowego w Poznaniu z dnia 4 sierpnia 2006 r. (k. 59 – 60 w aktach Sądu Rejonowego Poznań – Stare Miasto w Poznaniu o sygn. (...)), postanowienie Sądu Rejonowego Poznań – Stare Miasto w Poznaniu z dnia 12 października 2009 r. (k. 76 w aktach Sądu Rejonowego Poznań – Stare Miasto w Poznaniu o sygn. (...)), zarządzenie z dnia 15 grudnia 2009 r. (k. 80 w aktach Sądu Rejonowego Poznań – Stare Miasto w Poznaniu o sygn. (...))

W dniu 31 grudnia 2007 r. Wojewoda (...) wydał rozporządzenie nr 40/07 zmieniające rozporządzenie z dnia 17 grudnia 2003 r. o wprowadzeniu obszaru ograniczonego użytkowania. Zmiany dotyczyły granic obszaru ograniczonego użytkowania, podziału na strefy, dopuszczalnych poziomów hałasu w strefach oraz sposobu korzystania z poszczególnych terenów i wymagań technicznych dotyczących budynków. Rozporządzenie to ogłoszono w Dzienniku Urzędowym Województwa (...) z dnia 22 stycznia 2008 r. nr 1 pod poz. 1 i weszło ono w życie z dniem 22 lutego 2008 r. Według zmienionego rozporządzenia obszar ograniczonego użytkowania stanowi teren ograniczony linią, na której długotrwały poziom hałasu od startów, lądowań i przelotów statków powietrznych jest równy 55 dB w porze dziennej (L Aeq D przedział czasu odniesienia równy 16 godzinom) i 45 dB w porze nocnej (L Aeq N przedział czasu odniesienia równy 8 godzinom) – granica obszaru ograniczonego użytkowania. Rozporządzenie wprowadziło podział obszaru ograniczonego użytkowania na trzy strefy oznaczone cyframi: I, II, III w zależności od odległości od lotniska K. i poziomemu hałasowi.

Okoliczność bezsporna

W wyniku wydania rozporządzenia z dnia 31 grudnia 2007 r. nieruchomości powódki przestała znajdować się w obszarze granicznego użytkowania.

Okoliczność bezsporna

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie wskazanych powyżej dokumentów przedłożonych przez powódkę, jak również znajdujących się w aktach Sądu Rejonowego Poznań – Stare Miasto w Poznaniu o sygn. (...), a także przepisów wykonawczych w postaci ww. rozporządzeń Wojewody (...).

Dokumenty przedłożone do akt niniejszej sprawy nie były kwestionowane przez strony, a i Sąd nie znalazł podstaw aby kwestionować je z urzędu. Wobec powyższego należało uznać je za wiarygodne i jako takie stanowiły one podstawę do poczynienia ustaleń faktycznych w niniejszej sprawie.

Wymaga podkreślenia, że Sąd oddalił wniosek powódki o przeprowadzenie dowodów z opinii biegłych, a to wobec uznania, że dochodzone przez nią roszczenie nie zasługuje na uwzględnienie co do zasady, o czym niżej.

Mając powyższe n uwadze Sąd zważył, co następuje:

Powództwo w niniejszej sprawie nie zasługiwało na uwzględnienie, gdyż pozwany skutecznie podniósł zarzut przedawnienia.

W pierwszej kolejności należy wskazać, iż zgodnie z zasadą *iura novit curia* (sąd zna prawo) powód nie ma obowiązku przytoczenia podstawy prawnej dochodzonego roszczenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 lutego 2008 r., sygn. akt II CSK 449/07, Lex nr 442515). W postępowaniu cywilnym obowiązuje bowiem zasada, według której powód ma określić żądanie oraz jego podstawę faktyczną, a do sądu należy rozważenie możliwych podstaw prawnych powództwa, choćby niewskazanych przez powoda – *da mihi factum, dabo tibi ius* (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 czerwca 2010 r., sygn. akt I PK 33/10, Lex nr 1086522). Przy czym jak zaznacza się w orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazanie przez powoda przepisów prawa materialnego mających stanowić podstawę prawną dochodzonego przez niego roszczenia, jakkolwiek niewymagane, nie pozostaje bez znaczenia dla przebiegu i wyniku sprawy, gdyż pośrednio określa okoliczności faktyczne uzasadniające żądanie pozwu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 1 kwietnia 2011 r., sygn. akt III CSK 220/10, Lex nr 1129119 i powołane tam orzecznictwo). Sąd nie może zaś uwzględnić roszczenia w oparciu o inną podstawę faktyczną niż podana przez powoda, albowiem prowadziłoby to do niedopuszczalnej zmiany powództwa i orzekania ponad żądanie (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 września 2011 r., sygn. akt V CSK 418/10, Lex nr 960546).

K. H. reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika w przedmiotowym procesie uzasadniając dochodzone przez siebie roszczenie wskazała, iż w wyniku wydania przez Wojewodę (...) rozporządzenia z dnia 17 grudnia 2003 r., nr 82/03 (dalej powoływanego jako: rozporządzenie nr 82/03) jej nieruchomości znalazła się w strefie B obszaru ograniczonego użytkowania. Tym samym w dniu 15 listopada 2005 r. wezwała pozwanego do zapłaty kwoty 106.720 zł, a następnie w dniu 30 grudnia 2005 r. wniosła powództwo do Sądu Rejonowego w Poznaniu. Jednocześnie powódka podkreśliła, że niniejsza sprawa jest kontynuacją tamtego postępowania. Przy czym zaznaczyła, że wprawdzie strefy, o których mowa w rozporządzeniu nr 82/03 przestały obowiązywać na terenie L. od dnia 15 listopada 2008 r. na mocy rozporządzenia Wojewody (...) z dnia 31 grudnia 2007 r., nr 40/07 (dalej powoływanego jako rozporządzenie nr 40/07), jednak w chwili wszczęcia przez nią postępowania sądowego ograniczenia te istniały i skutki tych stref trwają do chwili obecnej. Jako podstawę prawną dochodzonego roszczenia powódka wskazała art. 129 – 136 p.o.ś.

Mając na uwadze tak zakreślone podstawy faktyczne dochodzonego przez K. H. roszczenia, należy podkreślić, iż podstawy prawnej roszczenia powódki trzeba upatrywać w art. 129 – 136 p.o.ś.

Zgodnie zaś z art. 129 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2013 r., poz. 1232 ze zm.) – dalej jako: p.o.ś. - jeżeli w związku z ograniczeniem sposobu korzystania z nieruchomości korzystanie z niej lub z jej części w dotychczasowy sposób lub zgodny z dotychczasowym przeznaczeniem stało się niemożliwe lub istotnie ograniczone, właściciel nieruchomości może żądać wykupienia nieruchomości lub jej części. Jak wynika zaś ust. 2 powołanego artykułu w związku z ograniczeniem sposobu korzystania z nieruchomości jej właściciel może żądać odszkodowania za poniesioną szkodę; szkoda obejmuje również zmniejszenie wartości nieruchomości. Wymaga w tym miejscu podkreślenia, że Sąd podziela pogląd wyrażony m.in. w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2010 r., sygn. akt III CZP 128/09 (Lex nr 578138), iż ograniczeniem sposobu korzystania z nieruchomości, o którym mowa w art. 129 ust. 2 p.o.ś. jest także ustanowienie obszaru ograniczonego użytkowania, natomiast szkodą podlegającą naprawieniu na podstawie tego przepisu jest również obniżenie wartości nieruchomości wynikające z faktu, iż właściciel nieruchomości będzie musiał znosić dopuszczalne na tym obszarze *immisje* (np. hałas). Nadto, trzeba nadmienić, iż w myśl art. 136 ust. 3 p.o.ś w razie określenia na obszarze ograniczonego użytkowania wymagań technicznych dotyczących budynków szkodą, o której mowa w art. 129 ust. 2 p.o.ś są także koszty poniesione w celu wypełnienia tych wymagań przez istniejące budynki, nawet w przypadku braku obowiązku podjęcia działań w tym zakresie.

Jak trafnie zauważono w powołanym postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2010 r. w art. 129 – 136 p.o.ś. ustawodawca uregulował samodzielne podstawy odpowiedzialności odszkodowawczej związanej z ograniczeniem sposobu korzystania z nieruchomości oraz z utworzeniem obszaru ograniczonego użytkowania, opierając się na założeniu, że ryzyko szkód związanych z działalnością uciążliwą dla otoczenia powinien ponosić podmiot, który tę działalność podejmuje dla własnej korzyści. Przesłankami tej odpowiedzialności są zaś: wejście w życie rozporządzenia lub aktu prawa miejscowego powodującego ograniczenie sposobu korzystania z nieruchomości,

szkoda poniesiona przez właściciela nieruchomości, jej użytkownika wieczystego lub osobę, której przysługuje prawo rzeczowe do nieruchomości oraz związek przyczynowy między wprowadzonym ograniczeniem sposobu korzystania z nieruchomości a szkodą.

Należy zaznaczyć, iż zgodnie z art. 129 ust. 4 p.o.ś. z roszczeniem, o którym mowa w ust. 1 – 3 tego artykułu, można wystąpić w okresie 2 lat od dnia wejścia w życie rozporządzenia lub aktu prawa miejscowego powodującego ograniczenie sposobu korzystania z nieruchomości. Jak wyjaśniono w orzecznictwie Sądu Najwyższego termin, o którym mowa w powołanym przepisie jest terminem zawitym do zgłoszenia roszczeń obowiązanemu do ich realizacji, a jego zachowanie warunkuje zachowanie prawa dochodzenia tych roszczeń przed sądem (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 października 2008 r., sygn. akt II CSK 216/08, Lex nr 577165; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 sierpnia 2013 r., sygn. akt II CSK 578/12, Lex nr 1405253; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 października 2015 r., sygn. akt II CSK 720/14, Lex nr 1817650). Jednocześnie w judykaturze przyjmuje się, że przez wystąpienie z roszczeniem należy rozumieć zgłoszenie roszczenia obowiązanemu do jego zaspokojenia, np. poprzez wystąpienie do niego o wypłatę odszkodowania (por. powołane powyżej wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 10 października 2008 r., sygn. akt II CSK 216/08, z dnia 21 sierpnia 2013 r., sygn. akt II CSK 578/12 i z dnia 2 października 2015 r., sygn. akt II CSK 720/14).

Przenosząc poczynione do tej pory uwagi na grunt niniejszej sprawy należy wskazać, iż rozporządzenie nr 82/03 weszło w życie w dniu 1 stycznia 2004 r. Termin na wystąpienie z roszczeniem, o którym mowa w art. 129 ust. 2 p.o.ś. upływał zatem w dniu 1 stycznia 2006 r. Powódka w piśmie z dnia 15 listopada 2005 r., które do pozwanego wpłynęło w dniu 2 grudnia 2005 r., wezwała go do zapłaty kwoty 106.720 zł. Tym samym trzeba stwierdzić, iż powódka zachowała termin określony w art. 129 ust. 4 p.o.ś., a zatem jej roszczenie nie wygasło. Ponieważ było to majątkowe roszczenie odszkodowawcze, to zgodnie z art. 117 § 1 k.c. ulegało ono przedawnieniu. Jak słusznie zwrócono uwagę w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 4 grudnia 2013 r., sygn. akt II CSK 161/13 (Lex nr 1433722) przepisy p.o.ś nie zawierają szczególnych postanowień oznaczających termin przedawnienia tego roszczenia, a ponieważ nie jest to roszczenie wynikające z reżimu odpowiedzialności deliktowej, nie ma podstaw do zastosowania art. 442¹ § 1 k.c. Przyjąć zatem należy, że roszczenie przewidziane w art. 129 ust. 2 p.o.ś. przedawnia się w terminie ogólnym z art. 118 k.c., a termin ten – co istotne – biegnie od chwili powstania roszczenia, to znaczy od dnia wprowadzenia ograniczeń korzystania z nieruchomości w drodze ustanowienia obszaru ograniczonego użytkowania. Od tego momentu bowiem roszczenie jest wymagalne i może być dochodzone od zobowiązanego.

Reasumując tę część rozważań trzeba stwierdzić, iż dziesięcioletni termin przedawnienia roszczenia powódki zaczął biec w dniu 1 stycznia 2004 r. (dzień wejścia w życie rozporządzenia nr 82/03), a upływał z końcem 1 stycznia 2014 r. Powódka wprawdzie w dniu 30 grudnia 2005 r. wniosła powództwo do Sądu Rejonowego w Poznaniu, jednak postępowanie w tej sprawie zawieszono na zgodny wniosek stron, zostało umorzone postanowieniem z dnia 12 października 2009 r. Zgodnie zaś z art. 182 § 2 k.p.c. umorzenie postępowania zawieszono w pierwszej instancji nie pozbawia powoda prawa ponownego wytoczenia powództwa, jednakże poprzedni pozew nie wywołuje żadnych skutków, jakie ustawa wiąże z wytoczeniem powództwa. Tym samym wniesienie pozwu w sprawie, w której postępowanie zostało zawieszono, a następnie umorzone na podstawie art. 182 § 1 k.p.c., nie wywoła skutku w postaci przerwania biegu terminu przedawnienia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 września 2008 r., sygn. akt IV CSK 213/08, Lex nr 447525; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 kwietnia 2011 r., sygn. akt IV CSK 439/10, Lex nr 1108491; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 grudnia 2011 r., sygn. akt II PK 63/11, Lex nr 129342; uchwała Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 2013 r., sygn. akt III CZP 66/13, Lex nr 1388654). Inaczej mówiąc wniesione przez powódkę w dniu 30 grudnia 2005 r. powództwo nie wywołało skutku w postaci przerwania biegu terminu przedawnienia. W obecnie rozpoznawanej sprawie powództwo zostało natomiast wniesione w dniu 8 czerwca 2015 r., a zatem już po upływie terminu przedawnienia, który jak wskazano powyżej upływał w dniu 1 stycznia 2014 r. Podniesiony przez pozwanego zarzut przedawnienia zasługiwał więc na uwzględnienie.

Wymaga jeszcze odniesienie się do jednej kwestii. Mianowicie powódka wskazała, że na mocy rozporządzenia nr 40/07 przestały obowiązywać na terenie L., gdzie położona jest jej nieruchomość strefy ustanowione rozporządzeniem nr 82/03. Przy czym powódka wskazała, że strefy przestały obowiązywać od dnia 15 listopada 2008 r. Należy zatem

wyjaśnić, że rozporządzenie nr 40/07, które weszło w życie w dniu 22 lutego 2008 r. zmieniało rozporządzenie nr 82/03, a zmiany dotyczyły m.in. granic obszaru ograniczonego użytkowania i jego podziału na strefy. W postanowieniu Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 6 października 2010 r., sygn. akt II OSK 548/09 (dostępne w Centralnej Bazie Orzeczeń Sądów Administracyjnych na stronie - <http://orzeczenia.nsa.gov.pl/cbo/query>) wyrażono pogląd, iż z uwagi na wejście w życie w dniu 15 listopada 2008 r. ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 r. Nr 199, poz. 1227 ze zm.), którą zmieniono m.in. art. 135 ust. 2 p.o.ś upoważniający do wydania rozporządzenia w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania, rozporządzenie nr 40/07 utraciło moc obowiązującą. Poglądu tego tutaj Sąd nie podziela. Sąd podziela natomiast pogląd wyrażony w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 6 maja 2011 r., sygn. akt II CSK 421/10 (Lex nr 863961). W powołanym wyroku stwierdzono, iż zmiana art. 135 ust. 1 i 2 p.o.ś nie wiązała się ze zmianą kompetencji do wydawania aktów prawa miejscowego lecz stanowiła dostosowanie tego przepisu do nowej konstrukcji przepisów o ochronie środowiska, związanej z wydzieleniem części regulacji do odrębnego aktu prawnego i usunięciem wad transkrypcji prawa wspólnotowego. Sąd Najwyższy odwołując się do zasad prawidłowej legislacji stwierdził, iż jeżeli zmienia się treść przepisu upoważniającego do wydania aktu wykonawczego w ten sposób, że zmienia się rodzaj aktu wykonawczego albo zakres spraw przekazanych do uregulowania aktem wykonawczym lub wytyczne dotyczące treści tego aktu, przyjmuje się, że taki akt wykonawczy traci moc obowiązującą z dniem wejścia w życie ustawy zmieniającej treść przepisu upoważniającego. Przy czym Sąd Najwyższy zaznaczył, że powyższą regułą walidacyjną należy stosować uwzględniając element materialny upoważnienia, może ona bowiem ulec modyfikacji, jeżeli zmiana zakresu spraw przekazanych do unormowania w akcie wykonawczym nie wpłynie na dotychczasowy zakres spraw przekazanych do regulacji podustawowej. Taka zaś sytuacja zdaniem Sądu Najwyższego wystąpiła w rozpatrywanej sprawie, mimo bowiem zmiany brzmienia przepisu, sugerującego interwencję ustawodawcy w zakres spraw przekazanych do uregulowania aktem prawa miejscowego, w rzeczywistości przedmiot tych spraw pozostał niezmieniony. Zmianie uległa tylko jego nazwa. Tym samym Sąd Najwyższy stwierdził, iż nie miała więc miejsca żadna z sytuacji ujętych w § 32 ust. 2 Zasad techniki prawodawczej, co powodowało, że zamieszczenie przepisu wyraźnie wskazującego na zachowanie mocy obowiązującej przez akty prawa miejscowego wydane na podstawie art. 135 ust. 2 p.o.ś. nie było konieczne, zaś zmiana brzmienia tego przepisu nie miała wpływu na dalsze obowiązywanie wskazanego rozporządzenia. Ostatecznie kwestia ta nie miała jednak wpływu na wydane w niniejszej sprawie rozstrzygnięcie, albowiem powódka nie wywodziła swojego roszczenia z faktu wejścia w życie rozporządzenia nr 40/07, a z rozporządzenia nr 82/03. Zaznaczenia zaś wymaga, że w związku z tym, iż art. 129 ust. 2 p.o.ś. przyznaje odszkodowanie za szkodę spowodowaną wejściem w życie aktu prawnego wprowadzającego ograniczenie sposobu korzystania z nieruchomości w dotychczasowy sposób lub w sposób zgodny z dotychczasowym jej przeznaczeniem, szkoda podlegająca naprawieniu na podstawie tego przepisu nie powstaje, gdy kolejny akt prawa miejscowego utrzymuje dotychczasowe ograniczenia sposobu korzystania z nieruchomości (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 kwietnia 2013 r., sygn. akt IV CSK 608/12, Lex nr 1347892). Przy czym należy podkreślić, iż nie każda zmiana w ograniczeniu sposobu korzystania z nieruchomości powoduje, że rozpoczyna bieg nowego terminu do wystąpienia z roszczeniami uregulowanymi w art. 129 ust. 1-3 p.o.ś., a jedynie taka nowelizacja, bądź zmiana, która dotyczy danej nieruchomości (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 1 grudnia 2010 r., sygn. akt I CSK 86/10, Lex nr 818554).

Uwzględniając poczynione powyżej uwagi wniesione powództwo należało oddalić, o czym orzeczono w pkt 1 wyroku.

Odnosząc się do rozstrzygnięcia w zakresie kosztów procesu należy wskazać, iż powódka, która przegrała proces w całości, była zwolniona od kosztów sądowych. Nie można jednak zapominać, iż zgodnie z art. 108 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych zwolnienie od kosztów sądowych nie zwalnia strony od obowiązku zwrotu kosztów procesu przeciwnikowi.

Pozwany reprezentowany przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa wnosił o zasądzenie na swoją rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Zgodnie z art. 102 k.p.c. w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. W judykaturze ugruntowane jest stanowisko, że „artykuł 102

k.p.c., odwołując się do "wypadków szczególnie uzasadnionych", pozostawia sądowi orzekającemu swobodę oceny, czy fakty związane z przebiegiem procesu, jak i dotyczące sytuacji życiowej strony, stanowią podstawę do nie obciążania jej kosztami procesu (por. postanowienie SN z dnia 13 grudnia 2007 r., I CZ 110/07, niepubl.). Do kręgu "wypadków szczególnie uzasadnionych" należą okoliczności zarówno związane z samym przebiegiem procesu, jak i leżące na zewnątrz. Do pierwszych zalicza się np. charakter żądania poddanego rozstrzygnięciu, jego znaczenia dla strony, subiektywne przekonanie strony o zasadności roszczeń, przedawnienie, do drugich - sytuację majątkową i życiową strony, z zastrzeżeniem, że nie jest wystarczające powołanie się jedynie na trudną sytuację majątkową, nawet jeśli była podstawą zwolnienia od kosztów sądowych i ustanowienia pełnomocnika z urzędu. Całokształt okoliczności, które mogłyby uzasadniać zastosowanie tego wyjątku powinny być ocenione z uwzględnieniem zasad współżycia społecznego (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 1 grudnia 2011 r., I CZ 26/11, niepubl., z dnia 25 sierpnia 2011 r., II CZ 51/11, niepubl.)." (tak postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 czerwca 2012 r., sygn. akt I CZ 34/12, Lex nr 1232459). Uwzględniając, iż powództwo zostało oddalone z uwagi na podniesiony przez pozwanego zarzut przedawnienia, jak również mając na uwadze sytuację materialną powódki i jej subiektywne przekonanie o zasadności dochodzonego roszczenia Sąd w pkt 2 wyroku postanowił nie obciążać jej kosztami procesu związanymi z zastępstwem procesowym pozwanego.

/-/ K. Szmytke